

Recenzja dokumentu
pt. Koncepcja rozwoju systemu rowerowego Województwa Pomorskiego
„Zielona Księga”
opracowanego na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego
przez Pomorskie Stowarzyszenie „Wspólna Europa”, Gdańsk, lipiec 2008–grudzień 2009

Dominika Zaręba

„Zielona Księga” jest nowatorskim w skali kraju dokumentem, który ma wyznaczać kierunki rozwoju systemu rowerowego w województwie pomorskim, zgodnie z koncepcją i założeniami zrównoważonego rozwoju. Opracowanie, będące pierwszą tego typu publikacją w Polsce, przyjęło formę koncepcji, która diagnozuje potencjał regionu oraz wskazuje konkretne propozycje priorytetów Programu Rozwoju Systemu Rowerowego Województwa Pomorskiego wraz z zestawieniem niezbędnych do podjęcia zadań, służących realizacji celów strategicznych. Całość jest urozmaicona przykładami i praktycznymi wdrożeniami z różnych miejsc świata, których celem jest z jednej strony zainspirowanie do podjęcia podobnych kroków, a z drugiej strony udowodnienie, że przyjęte w koncepcji założenia są realne i możliwe do zrealizowania w województwie pomorskim.

W rozwiniętych gospodarczo krajach i regionach świata ruch rowerowy przestał być już traktowany wyłącznie jako alternatywna i niszowa część transportu. Planowanie ruchu rowerowego jest dzisiaj ważną częścią polityki rozwoju największych miast europejskich, takich jak Kopenhaga, Berlin, Amsterdam, Bruksela, Mediolan czy Barcelona a także pozaeuropejskich – jak San Francisco, Waszyngton albo brazylijska Kurytyba, której wieloletni burmistrz Jaime Lerner (polskiego pochodzenia) zasłynął na cały świat rewolucyjną przebudową całej aglomeracji pod kątem transportu publicznego, zielonych przestrzeni oraz ruchu pieszego i rowerowego, w ramach realizacji planu rozwoju gospodarczego oraz społecznego miasta. Ruch rowerowy uznaje się dzisiaj za istotny czynnik wspierania lokalnej gospodarki, aktywizacji społeczności lokalnych oraz poprawy warunków życia mieszkańców – zdrowia, bezpieczeństwa i edukacji. Jest istotnym stymulatorem zrównoważonego rozwoju przestrzennego miast, nowoczesnego i zróżnicowanego transportu, a także rozwoju kulturalnego i społecznego, czy wreszcie nowych technologii i innowacji. W ślad za działaniami samorządów wielu miast i regionów Europy podąża polityka Unii Europejskiej. Wszystkie niemal dyrekcje generalne (DG) Komisji Europejskiej wskazują ruch rowerowy jako istotny element rozwoju, zwłaszcza DG–Środowisko, DG–Energia i Transport oraz DG–Zdrowie i Konsumenci. Komisarze Unii Europejskiej mówią o tym m.in. podczas dorocznej konferencji z okazji Zielonego Tygodnia (Green Week) a także w czasie ogłoszonego po raz pierwszy w 2002 r. Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu (European Mobility Week). Współczesne miasta i skupione wokół nich regiony stoją przed szeregiem nowych trudnych wyzwań i problemów. Należą do nich m.in.: rozszerzanie się terenów zurbanizowanych przeznaczonych na budownictwo, głównie mieszkaniowe tzw. *urban sprawl*, globalne zmiany klimatyczne, których jedną z przyczyn jest wzrost motoryzacji, szczuplenie miejsc zielonych i przestrzeni do rekreacji i turystyki. Wobec tych wszystkich problemów system rowerowy, traktowany jako element planów zagospodarowania przestrzennego, może być ważnym czynnikiem rozwoju i zapobiegania cywilizacyjnym błędom przeszłości.

Rower, którego początki powstania sięgają XVIII w. (kiedy w Europie powstały pierwowzory rowerów – tzw. maszyny do chodzenia) stał się w kontekście globalnym symbolem nowoczesności, ochrony środowiska i dbałości o jakość życia. W wymiarze bardziej filozoficznym jest też źródłem radości, poczucia wolności, pozytywnej energii i otwarcia na świat, a czego więcej trzeba by osiągnąć zrównoważony rozwój?

Taka też idea przyświeca „Koncepcji Rozwoju Systemu Rowerowego Województwa Pomorskiego”, w której, jak piszą we wstępie autorzy dokumentu, „kluczowym pojęciem nie jest sam rower, ale ROZWÓJ REGIONU”. Zaprezentowane tu propozycje działań koncentrują się wokół wykorzystania roweru w życiu codziennym, rekreacji, sporcie i turystyce. Innowacyjne i interdyscyplinarne podejście prezentowane w „Zielonej Księdze” pokazuje, że wykorzystanie systemu rowerowego może być istotnym czynnikiem rozwoju regionu. System ten musi być jednak powiązany z innymi formami transportu publicznego, w tym z transportem kolejowym i wodnym a także stanowić część długofalowego planu rozwoju i zagospodarowania

przestrzennego regionu i opierać się na partnerskiej współpracy międzysektorowej, profesjonalnym podejściu i dokładnym zaplanowaniu działań.

„Koncepcja rozwoju systemu rowerowego Województwa Pomorskiego” jest dokumentem otwartym, przedstawionym do dyskusji szerokim gremiom decydentów i partnerów – począwszy od samorządów lokalnych, operatorów transportu publicznego, przez organizacje pozarządowe, instytucje oświaty, po firmy prywatne – czyli wszystkich tych, którzy na zasadach partnerstwa powinni być zainteresowani współpracą i wykorzystaniem ruchu rowerowego do rozwoju gospodarczego i społecznego regionu Pomorza.

Twórcy publikacji z Pomorskiego Stowarzyszenia „Wspólna Europa” to nie tylko specjaliści i znawcy tematu, ale przede wszystkim osoby, które od lat uczestniczą w najważniejszych konferencjach światowych i dokumentują najlepsze doświadczenia i dobre praktyki zrealizowane w miastach i regionach Europy i świata. W „Zielonej Księdze” udowadniają oni, że Pomorze ma ogromny potencjał do rozwoju systemu rowerowego, który może wzmocnić pozytywny wizerunek regionu w Polsce i Europie, stać się jego wizytówką, a przede wszystkim narzędziem zrównoważonego rozwoju. Województwo Pomorskie stoi przed niepowtarzalną szansą stania się niekwestionowanym liderem w tej dziedzinie w Polsce i jednocześnie dołączenia do najlepszej czołówki regionów Unii Europejskiej. Wykorzystanie tej szansy wymaga jednak wiele trudu i odważnych decyzji, a przede wszystkim partnerskiej współpracy wszystkich sektorów – samorządowego, pozarządowego i prywatnego.

„Zielona księga” jest dokumentem idącym z duchem czasu, który hołduje coraz bardziej popularnej na świecie tendencji do tworzenia prawdziwie zrównoważonych i zdrowych przestrzeni do życia, w których współgrają ze sobą w harmonii potrzeby ekologiczne, społeczne i gospodarcze. O tym mówią największej klasy specjaliści i praktycy na kongresach i konferencjach odbywających się na całym świecie, jak Velo-City czy też Ecocity World Summit. Na otwarciu Światowego Szczytu Ecocity World Summit w San Francisco w 2008 r. można było usłyszeć: „Nastał czas na działanie! Globalne problemy ekologiczne zagrażające naszemu życiu i związane z nimi potrzeby ograniczania konsumpcji zasobów naturalnych wymagają nowego podejścia do planowania i rozwoju przestrzeni życia człowieka. Jeśli chcemy osiągnąć długofalową wydajność energetyczną i ochronić środowisko na naszej planecie, potrzebna jest odnowa i restrukturyzacja miast i terenów wiejskich oraz systemów transportu na całym świecie”. I takiej potrzebie właśnie wychodzi naprzeciw „Koncepcja rozwoju systemu rowerowego Województwa Pomorskiego”. Dzięki wdrożeniu założeń „Zielonej Księgi” Pomorze ma szansę stać się niewątpliwym liderem rozwoju ruchu rowerowego i zrównoważonego transportu, a tym samym, zgodnie z założeniami dokumentu, objąć pozycję najbardziej przyjaznego dla ruchu rowerowego regionu Polski a nawet Europy.

Dominika Zaręba